

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Полина Михова
професионално направление 7.4 „Обществено здраве“
департамент „Здравеопазване и социална работа“, НБУ
на

дисертационния труд на

Цветя Асенова Каменски F057878

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ по
професионално направление 7.4 „Обществено здраве, ДП „Логопедия“.

Тема на дисертацията: „Индиректни интервенции за терапия при деца с разстройства от аутистичния спектър“

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

Изследваният проблем е с висока значимост поради нарастващата необходимост от ефективни терапевтични интервенции за деца с разстройства от аутистичния спектър (РАС) и специални образователни потребности. Децата с РАС срещат сериозни предизвикателства в развитието на социалните, езиковите и комуникативните умения, което налага разработването на съвременни и научно обосновани методи за интервенция.

В този контекст проблемът е значим поради:

- **Ранното диагностициране и терапия**, които са ключови за подобряване на дългосрочната прогноза и качеството на живот на децата.
- **Недостатъчната подкрепа за родителите в терапевтичния процес** в българската практика и необходимостта от тяхното активно включване като ко-терапевти.
- **Липсата на утвърдени методи за домашна терапия** и оценка на ефективността на интервенциите, прилагани от родителите.
- **Възможността за използване на технологии**, като онлайн програми и образователни компютърни игри, за улесняване на терапията и подобряване на комуникативните умения на децата.

Значимостта на проблема се засилва и от актуалните тенденции в логопедичната и терапевтичната практика, които насърчават интеграцията на дигитални инструменти и програми за дистанционно обучение и супервизия. Този подход дава възможност за разширяване на обхвата и достъпа до услуги, особено за семейства в отдалечени райони или при липса на достатъчно специалисти.

По този начин изследваният проблем има както теоретично, така и практическо значение, предлагайки иновативни решения за по-ефективна терапия на деца с РАС и подпомагане на техните семейства.

Обоснованост на целите и задачите

Целите и задачите на изследването са ясно формулирани и съответстват на актуалните нужди в терапията на деца с РАС. Дисертантката поставя реалистични и конкретни цели, свързани с валидизацията на теста ФОКУС за България и разработването на програма за индиректна интервенция, което е важна стъпка в посока създаване на адаптирани методики за работа в български контекст.

Съответствие между избраната методология и поставената цел

Избраната методология е добре обоснована и подходяща за целите на изследването. Авторът прилага комплексен подход, съчетаващ количествени и качествени методи, което осигурява по-задълбочен анализ на резултатите. Валидизацията на теста ФОКУС е извършена с висока прецизност, а програмата за индиректна интервенция е представена детайлно и подкрепена с емпирични данни.

Научни и научно-приложни приноси

Сред основните научни и научно-приложни приноси се открояват:

Научни приноси:

- Разработена е **програма за индиректна интервенция** за развитие на езикови и комуникативни умения при деца с разстройства от аутистичния спектър (РАС).
- Валидизация на теста **ФОКУС за България** и съпоставителен анализ на резултатите.
- **Клъстерен анализ** и оценка на ефекта от родителското участие в терапевтичния процес, обосновавайки важноста на семейния фактор в развитието на деца с РАС.

Научно-приложни приноси:

- Адаптиране на **методология и програми за обучение на родители** в България.
- Прилагането на мултидисциплинарен подход при оценката и терапията на децата с РАС.
- **Провеждане на супервизия** и изготвяне на анкета за качествено изследване на участниците в програмата.
- Приложението на разработената програма е с потенциал за **внедряване в логопедичната практика** на национално ниво.

Публикационна активност

Цвета Каменски има общо 8 научни публикации, индексирани в Scopus. Тези публикации са цитирани 40 пъти в 24 различни документа, което показва нарастващо въздействие в нейната изследователска област. Нейният h-индекс е 4, което отразява постоянен научен принос и значимост на изследванията ѝ.

За целите на дисертационния труд тя представя четири публикации по темата на дисертацията, публикувани в авторитетни международни издания. Те разглеждат

иновативни подходи за използване на образователни технологии и онлайн платформи в терапията и оценката на деца с разстройства от аутистичния спектър (РАС) и специални образователни потребности. В съавторство е представена ефективността на компютърните игри като средство за подобряване на емоционалната компетентност и когнитивните умения, както и тяхната интеграция в терапевтични интервенции. Специално внимание е отделено на онлайн програмите за родителско посредничество и оценка на родителските умения, подчертавайки ролята на дигиталните технологии за по-широк достъп до качествена терапия. Публикациите имат значителен научен и приложен принос, демонстрирайки как технологиите могат да улеснят терапевтичния процес и да подобрят резултатите за децата и техните семейства.

Това е ясен показател за активната научна дейност на дисертантката и ангажираността ѝ към популяризиране на изследователските резултати. Освен това, наличието на тези публикации свидетелства за високо ниво на владеене на професионален английски език.

Мнения, препоръки и бележки

Работата е изключително обстойна и задълбочена. Препоръчително е в бъдещи изследвания да се проследят и анализират дългосрочните резултати от програмата за индиректна интервенция и да се проучи приложението ѝ при различни възрастови групи.

Заклучение

Представеният дисертационен труд на тема „Индиректни интервенции за терапия при деца с разстройства от аутистичния спектър“, отговаря на всички изисквания, формулирани в ЗРАСРБ и Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Въз основа на това и на изтъкнатите по-горе достойнства на представената дисертация, ще гласувам „ЗА“ присъждането на ОНС „доктор“ в професионално направление 7.4. Обществено здраве на Цвета Асенова Каменски F057878.

25.02.2025 г.

Изготвил становището:.....
/доц. д-р Полина Михова

